Universitätsbibliothek Paderborn

Compendiolvm De Lavdibvs Aqvae Benedictæ, eiusq[ue] primaria institutione, in duodecim Paragraphos discretum, pro instructione simpliciu[m], co[n]tra Lvtheranos, & Valdenses Hæreticos

Bernardus <de Lutzenburgo>

[Köln], 1526

VD16 B 1991

urn:nbn:de:hbz:466:1-30516

Visual Library

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

F. IX.
16

Th. 5971.

F IX
16

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEOSTR. 21
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Michael coppens Carmelita Geraldimontanus est custos huius libri

Jo. Roffensis c. Lutheri capt. Babyl.
C. Luth. de fide et operibus.
C. Lutheri 41. articulos.
De aqua benedicta et Vita Beata.
De patientia Bapt. Mant.
Ejusdem de Fortuna.
Bucolica Virgilij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

COMPENDIOLVM DE LAVDIBVS AQVAE BENEDICTAE,

eiuſq; primaria inſtitutione, in duodecim Paragraphos diſcretum, pro inſtructione ſimpliciũ, cõtra LVTHERANOS, & VALDENSES Hæreticos, per fratrem Bernhardum de Lutzenburgo, ordinis Prædicatorum, ſacræ Theologiæ profeſſorem eximium.

De occaſione ſcribẽdi. § I.

ſupra aqua benedicta, cõtra Lutheranos.

Quia hæretici aquã benedictam tanq̃ uanã derident.
Aſſerebant enĩ Vualdenſes in octauo eorum articulo Vualdenſes.
Aquarum, Palmarumq; benedictiones irridendas. Et hic
error miniſterio diaboli ſuſcitatus eſt a Lutheranis q Lutherani.
nihil uirtutis & utilitatis attribuunt benedictionibus
quæ in eccleſia dei fiunt, ut pereant cũ eo, de quo ſcri Pſalm. cviij.
ptũ eſt, Noluit benedictionẽ, & elongabit̃ ab eo. Et ſecundũ Iohannem de Turre Cremata, in quæſtione ſua quã mouet circa illũ C. aquã, de cõſ. diſt. 3. Hanc arbitror fore cauſam cur diabolus in mentibus hæreticorum, huius ſacramentalis uirtutis ita ſpecialr̃ fidẽ extinguit, ut uidelicet p infidelitatis errorem, hac Chriſtianæ religionis armatura neglecta qua impugnationis aggreſſus reprimitur & arcetur liberius eorum mentes Dæmon habitaret & poſſideret. Vnde quidam Iuuenculus, Georgius noĩe, in Diocœſi Colonieñ. quem noui, cuius matertera maga combuſta fuit, a qua didicit artẽ magicam & diabolus obuians ei uiſibilr̃, iniunxit ſibi ut nusq̃ caperet aquã benedictã in eccleſia, promittens ſibi ſe daturum pecunias, & alia narrauit coram inquiſitore, & multis doctoribus.

¶ De præfiguratione bñdictionis aquæ & ſalis. § II.

¶ Miſit in illũ ſal, & ait. Hęc dicit dñs, Sanaui has aquas & nõ erit 4. Regũ. ij.
ultra in eis mors, neq; ſterilitas. Vñ cũ Helizeus propheta eſſet Hiericho, dixerũt uiri ciuitatis ad eũ. Ecce habitatio ciuitatis huius optima eſt, ſicut tu ipſe dñe pſpicis, ſed aquæ peſſimæ ſunt, & terra ſterilis. Et ille ait. Afferte mihi uas nouũ & mittite in illud ſal, q̃d cũ attuliſſent egreſſus ad fontẽ aquarum, miſit in illũ ſal (ut dicit uerbũ præmiſſum) & ſanatæ ſunt aquæ uſq; in diẽ hãc, & hæc ſanatio aquę nõ
eſt aſcribẽda ſali, cuius appoſitio nõ meliorat aquas ſcdm Nicolaũ Nicolaus
de Lyra, ſed facta eſt uirtute diuina, q̃ p̃t agere cõtra curſum naturę de Lyra.

Sic ſe habet̃ in Exodo de cōuerſiōe aquæ amaræ ī dulcē. Augu. j. lib.
Exodi. xv de mirabilib⁹ ſacræ ſcripturæ. c. 22. dt cōtinuo fatigati filij Iſrael q-
Auguſtinus ruloſi ardoris ſitis in Marath aquas amariſſimas inuenerunt, quarꝫ
ſalſitate prohibiti ſuæ ſitis ſolamen minime habere potuerunt, ſed
Moſi a dño lignū oſtendit̃, cuius tactu amara aqua indulcorat̃ eiuſ-
qꝫ de hinc ſapore, populus ſitis ardorē depoſuit, ex quo intelligitur
nō tunc lignū contra naturā, aquā effeciſſe dulcē, ſed præcepto con-
ditoris & naturæ gubernatoris lympham mutauit in ſaporē. Et di-
cit gloſſa ordina. Forte locus erat ubi ligna omnino nō inueniebant̃
Gloſa ordina. & in hoc oſtendebat̃ diuinū adiutoriū, ꝙ dñs ei lignū oſtendit ubi
nullū erat, & per hoc lignū aquas dulces fecit, præfigurans gloriā,
& gratiam crucis, & in tali ligno quis, niſi creator & demonſtrator
Auguſtinus laudandus eſt? Et Auguſtinus ubi ſupra. Aquas amaras uel etiā ip-
ſas ſalſiſſimas, in dulcē ſaporem uerti poſſe, frequenter nautæ com-
probant, qui illas per humū optimæ terræ infuſas, & hoc artificio
etiā indulcoratas ſæpe ſitim tēperant, Nubes ꝙqꝫ de marinis finib⁹
uapores leuant ſalſi ſaporis, ſed eaſdē dulces qñ pluūt terrenis uſib⁹
miniſtrant. Qm̄ ſalſuginis uitiū quod in ſemetipſis aquæ inſitū ca-
piunt per infuſionē terræ illud nubes deponunt. Intuitu itaqꝫ primi
miraculi eccleſia introduxit modū benedicendi aquam, qua fideles
aſpergunt̃, in cuius forma dicit̃, Exorciſo te creatura ſalis, per deū
uiuū, per deū uerum, per deū qui te per Helizeū prophetā in aquā
mitti iuſſit ut ſanaretur ſterilitas aquæ.

De primaria inſtitutione aquæ benedictæ. § III.

¶ Numeri. 19. dicit̃. Qui tetigerit cadauer hominis & ꝓpter hoc
Numeri. xix, ſeptē diebus fuerit immundus, aſpergat̃ de hac aqua die tertia & ſe
ptima, & ſic mundabit̃. Sic inoleuit conſuetudo eccleſiæ, ꝙ domini
ca die, q̄ eſt ſeptima, fit benedictio aquæ, & hæc benedictio nō eſt re
Alexand. pri. cens, ſed ut dicit̃ in Cronicis ſummorꝫ Pontificū. Alexander prim⁹
& martyr, qui ſedit in cathedra Petri anno a paſſione dñi. 83. fuit q
prim⁹ inſtituit aquā cū ſale benedici, & in habitaculis hoīm iuſſit aſ
Hugo. pergi. Hugo de ſancto Victore in libro de ſacramentis. Alexander
Papa quintus, a beato Petro cōſtituit, ut aqua cū ſale benediceretur
ad aſpergendū populū & habitacula eorꝫ, Illorꝫ ꝙqꝫ exēplo q̄ Heli-
zeus propheta ſal in aquā miſit, & miſiſſe legit̃ ut condimento hoc,
De cō. diſt. iij. fontes amari in dulcedinem uerterentur. Et de conſ. diſt. 3. c. aquam
ſale aſperſam in populis benedicimus, ut ea cuncti aſperſi ſanctifi-
Ex cōc. Vaue. centur & purificent̃, q̄d om̄ibus ſacerdotibus faciendū eſſe manda-
mus. Et in concilio Vauetenſi ita fuit ſtatutū om̄ibus diebus domini
cis, quiſqs preſbyter in ſua eccleſia ante miſſarꝫ ſolēnia, aquā bene-
Archidiaco. dictā faciat in uaſe nitido, & tanto miniſterio cōuenienti, & de eadē
aqua populus intrans eccleſiā aſpergat̃. Idē recitat Archidiaconus
n roſario ſuper decretum circa dictum canonem.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sal miſcetur cum aqua. § IIII.

¶Sal aquæ admiſcet̃ nō ſine myſterio ſicut & aliæ fiunt cõmixtiones. Sal em̃ in diuino eloquio pro ſapientia ponit̃, iuxta illud, Sermo ueſter ſit ſale conditus. Et uos eſtis ſal terre. Et in lege nulla hoſtia offerebat̃ ſine ſale, ſed in omni ſacrificio ponebat̃ ſal, ſic nec ſine ſale benedicitur. Sine fidei em̃ condimento quod in ſale ſignificatur, nemo unq̧ ſaluari potuit. Hugo de ſancto Victore. Hæc eſt benedictio huius ſacramenti. Aqua pœnitentiam ſignificat de pręteritis & ſal diſcretionem & cautelam de futuris quæ duo ſi ſimul miſceãtur amara conſcientiæ in dulcedinẽ uertunt̃ atq̧ illuſiones & infeſtationes dæmonum amplius ei non dominant̃. Et capit̃ ſacramentũ hic cõmuniter, pro eo quod eſt ſignũ rei ſacræ uel ſacræ. Præterea hęc cõmixtio fit ex quadã ſpeciali repræſentatione. Duobus em̃ modis diabolus a nobis expellitur, uel lachrymarꝝ effuſione de dolore peccatorꝝ præteritorꝝ, quæ per aquã ſignatur, aut ſapore cœleſtis ſapientiæ & uitæ, quæ per ſal innuitur, & ſic ſal prius q̃ aqua benedicit̃ quia cordis cõtritio in ſale intellecta debet præcedere peccatorꝝ deletionẽ. Et inſuper in hac cõmixtione notat̃ unio diuinitatis cũ humanitate. Humanitas em̃ aquæ labili cõparatur. Diuinitas aũt ſali æternæ ſapientiæ, & eſt aqua materia cõueniens, quia ubiq̧ haberi p̃t, & ſpũs ſancti uirtus deſignat̃ in hoc opere, ſine cuius cõflatione nihil ſanctificatur.

Coloſſ. iiij.
Matthæi. v.
Leuiti. ij.

De diffinitione & b̃ndictione iſtius aquæ. § V.

¶Venerabilis pr̃ Iohãnes de Tur. Cre. tp̃e cõcilij Baſilie̅ſis contra quedã Petrũ profugũ, de Anglia defenſorẽ hæreticorꝝ in Bohœmia Tractatũ de aqua b̃ndicta cõfecit, in q̊ ſic deſcribit aquã b̃ndictã. Eſt aqua ſale cõſperſa ꝓ fugãdis demonib⁹ p̃cũ diuinarꝝ ṽbo ꝑ miniſtrꝝ eccl̃iæ exorciſata ſiue ſacrata, q̃ diffinitio eſt cõpleta, qa ꝑ quatuor gña cauſarꝝ data. Vñ b̃ndictio aquæ (ſicut & aliarꝝ rerꝝ q̃ fiũt in eccleſia b̃ndictiões) eſt opus dei & nõ hois qa in ea nomẽ dei inuocat̃. Etiã ſi fiat b̃ndictio miniſterio ſacerdotũ, tñ in noie dei oipotẽtis fit Ille em̃ dr̃ facere ſub noie, & uice fit, ſic ergo b̃ndictio q̃ ṽbis diuinis cũ iuocatione ſc̃tẽ trinitatis fit, magis dicẽda ẽ b̃ndictio dei q̃ hominis, & ita in exorciſmo aquæ dr̃, Exorciſo te creatura aquę i noie dei p̃ris oipotẽtis, & in noie Ieſu Chr̃i filij eius dñi nr̃i, & in uirtute ſpũs ſancti, & ſic hæc b̃ndictio exercet̃ ꝑ ſacerdotẽ tãq̃ miniſtrũ conuenientẽ. Gloſſa ſuꝑ illud Num. 6. Inuocabũt nomẽ meũ ſuꝑ filios Iſrael. Ego autem benedicam eis dicit. Sacerdotum eſt nomen dei inuocare, Dei autem quod petitur perficere. Et diſtinct. 25. c. Perlectis. Ad preſbyterum pertinet benedicere dona dei. Et hæc benedictio fit in uirtute trinitatis', ergo ter fit crux ſuper aquam

Iohan. de tur. cremata.
Diffinitio aquæ benedictæ.
B̃ndictio eſt opus dei.
Sacerdotũ eſt benedicere.

& ſal,& docet̃ ppl̃s ſct̃e trinitati gr̃as ꝓ ſua eruditione & redẽptiõe
referre. Oĩs em̃ uirtus depẽdet ex uirtute ſct̃e trinitatis & paſſionis
Nume. vi. Chr̃i, & ſic in bn̄dictiõe, q̃ ponit̃ Num̃. vi. Nomẽ dñi tertio inducit̃
ut ſct̃ã trinitas intelligat̃, a q̃ & ꝑ quẽ & in q̃ oĩa ſunt peteñda & ĩpe-
Nume. v. trãda a q̃ ſunt oĩa. Vñ ſicut in ueteri lege, q̃dã memorat̃ aqua ſct̃ã, ſi
cut Num̃. v. Aſſumet aquã ſanctã &c̃. Et aqua maledicta, in qbꝫ cõ
geſta ſunt maledicta quas q biberit cõputreſcet fœmur eiꝰ & uẽter.
Et ſunt aquæ Aegypti q̃ v̾ſæ ſunt in ſanguinẽ. Eſa. xv. Aquę Nem-
Hierony. nus. rim deſertę erũt. Sic in nouo teſtamẽto q̃dã ſunt aquę ſct̃ẽ quales cõ
ſecrãt̃ in eccl̃ia & aquæ maledictæ, ut aquæ hereticoꝝ, de qbꝰ Hie-
roñ. ſup Naum. Sicut flumina de uẽtre iuſti fluẽt, & fontes uberes
in uitã ęternã ꝑ uarias mľtiplicesq̃ ſn̄ias, qbꝰ ĩpat ſermo dñi ita &
hñt hęreſiarchę aquas ſuas qbus imperant & q̃ ex eoꝝ primũ, fon-
te manarunt.

Aqua bn̄dicta p̃t addi ad aquã nõ bn̄dictã. § VI.

B. Thomas. ¶ Aquæ bn̄dictæ p̃t fieri additio aquæ nõ bn̄dictę & tota erit bn̄
dicta ut hꝫ B. Tho. in. iiij. diſt. xij. q̃. 1. qa in aquæ bn̄dictõe nõ fit aliq̃
mutatio ſubſtãtial' ĩpius aquæ, ſꝫ ei acq̃rit̃ aliq̃ v̾tus ex bn̄dictõe &
ideo illa uirtꝰ p̃t ꝑuenire ad aquã additã & illa bn̄dictio nullã facit
Alex. de Ha. ĩmutationẽ circa ſubſtãtiã aquæ. Alexãd' de Hales in. iiij. pte q̃ſ. 40
ar. 3. Aqua bn̄dicta appoſita aquæ nõ bn̄dictę, facit totã bn̄dictã in
aliqua q̃titate eo ꝙ ibi ẽ cõpleta cõmixtio, ſic ibi ẽ unio, ad quã ſeq̃t̃
q̃dã diuiſio ſctificatõis, ꝑpter quã illa aqua rõne unionis ẽ ſctificata
Hugo cardi. Hugo Card. ſup. 4. ſen. d̃t ꝙ bn̄dictio ſic fuit inſtituta, ut ſi aqua in
Innocentius. debita q̃titate aquæ addat̃, tota fit bn̄dicta. Et Innocẽ. extra de cõſ.
ecclię. Nõ negamꝰ quin oleũ nõ cõſecratũ cõſecrato oleo cõmiſceri
poſſit, & ita ſacrũ ſcd'm glo. tãcꝫ digniꝰ trahit ad ſe nõ ſacrum & alia
glo. dicit ꝙ in reficiẽdis ſacris ueſtibꝰ filũ nõ ſacrũ ſiue pãnus nõ ſa-
Panormitanꝰ cer p̃t apponi, nec ẽ opꝰ noua cõſecratõe. Et ĩfert Panor. circa decre
tale, q̃d in dubijs. ꝙ cõpoſitũ ex diuerſis aſſumit naturã ſimplicis di-
gnioris, & ſic practicat̃ ĩ aqua q̃ Noueſij ad honorẽ ſct̃i Quirini cõ-
ſecrat̃, ꝓ certis ĩfirmitatibꝰ, cui aqua mũda nõ bn̄dicta p̃t addi.

Aqua bn̄dicta nõ ẽ ſacramẽtũ, ſed ſacramẽtale. § VII.

¶ Cõſecratões & bn̄dictões q̃ fiũt ĩ eccl̃ia nõ dicũt̃ ſacra qa nõ du
cũt ad ſacramẽti principalẽ effectũ, q eſt gr̃æ cõſecutio & ſacra ĩme-
diate a Chr̃o ſunt ĩſtituta a q̃ robur hñt & ex opẽ opato efficatiam:
Sacramẽtalia v̾o ꝑ ſummos Pontifi. aut cõcilia gñalia ſunt ĩſtituta,
Eccl̃ia em̃ catholica dei ſacerdotio ſublimata, p̃t ĩſtituere mľta ſacra
mẽtalia, q̃ eiꝰ meritis ſunt in opatione efficatia & q̃dã diſpoſitiones
B. Thomas. ad ſacra. B. Tho. in. 4. diſt. 2. q̃ſt. 1. ar. 2. Aqua bn̄dicta nõ ordinat̃ di
recte ad remediũ p̃ſtãdũ, ſed ad remouẽdũ ꝓhibẽs, vñ dat̃ cõtra dæ
monũ neq̃tias & pct̃ã uenialia, & oẽ qd' effectũ ſacramẽtoꝝ ĩpedire
poſſit, ꝑpter hoc nõ ẽ ſacr̃m qa remouẽs ꝓhibẽs eſt agẽs ꝑ accidens.

ſed eſt ſacramētale quaſi q̃dam diſpoſitio ad ſacramenta.

De exorciſmo aquæ. § VIII.

¶Exorciſmus græce, ē latine cōiuratio uel ſermo increpatiōis ad⸗ Papias.[1]
uerſus diabolū, ut diſcedat ſcd̓m Papiā. Hinc exorciſtæ ex græco in Diſtinct. xxj.
latino adiurātes & increpātes dicunt̃ diſt. 2j. c. Cleros: Et ſcd̓m Au Auguſtinus
guſt. in lib. de ſymbo. Paruuli exorcizant̃, ut pellat̃ ab eis diaboli po
teſtas inimica. Et mſta in eccl̓ia exorcizant̃ priusq̃ ſctificēt̃: Et ex q̊
exorciſmi baptiſmales nō iterant̃ circa baptiſatos, ideo diuina ꝓui
dētia ad reprimēdā dæmonis ptātē in aggreſſu pugnatiōis remedia
ſacramētalia in eccl̓ia diſpoſuit q̃ ſunt exorciſmꝰ & aqua bn̄dicta. B. Thomas.
B. Tho. in. 4. diſt. 6. q̃ſt. 2. Aqua bn̄dicta dat̃ cōtra impugnationē
dæmonū, q̃ ē ab exteriori. Exorciſmꝰ aūt cōtra ipugnationē interi
orē. Exorciſmi nēpe eccl̓iæ magnū effectū hn̄t qa in eis mſta ꝓferūt̃ Exorciſmi Sa
a miniſtro eccl̓iæ ꝑ modū iperij. i. utendo v̓bis iperatiuis & nō ſolū lomonis.
ꝑ modū orōnis, q̃ niſi haberēt aliquē effectū fruſtra dicerent̃, & pte⸗
rea exorciſmi Salomonis habebant aliquē effectū loq̄ndo de exor⸗
ciſmis eiꝰ, q̊s fecit dū ſpm̄ dn̄i habebat, & qn̄ erat i ſtatu ſalutis, ut di
cit B. Tho. in de potē. q̃ſt. 6. ar. jo. quibꝰ repellebāt̃ dæmones v̓tute B. Thomas.
diuina. Ioſephꝰ in. 8. lib. antiq. ca. 2. Præſtitit ei, ſcꝫ Salomoni, deꝰ ut Ioſephus.
etiā contra dæmones artē ad utilitatē hoīm & eoꝝ curas ediſceret:
Modꝰ etiā cōiurationū q̄bꝰ obſtricti dæmones ne denuo redeāt, ef⸗
fugant̃, inuenit. Vidi etēm quēdā Eleazaꝝ de gēte nr̄a p̄ſente Veſ⸗
paſiano & eiꝰ filijs & tribunis, alioꝗ ſil̓ exercitu, curātē eos q̄ a dæ⸗
monibꝰ uexabāt̃ ꝑ iuramētū Salomonis. Sic etiā exorcizatiōibꝰ, & Auguſtinus.
ſctōꝝ orōnibꝰ legūt̃ dæmones expulſi a corꝑibꝰ obſeſſis. Aug. jo.
de ciui. ca. 22. Vera pietate hoīes dei aereā ptātē inimicā cōtrariāꝗ
pietati exorciſando eijciūt, nō placādo oēs tētationes aduerſitateſꝗ
eiꝰ uincūt orādo, & ſic corrollarie ꝙ ea q̃ agunt̃ in exorciſmo nō ſo
lū ſignificāt, ſed etiā aliquid efficiunt.

Aqua bn̄dicta in diuerſis locis aſpergitur. § IX. Archi. cōcili.

¶Scd̓m Guidonē Archi. in roſario circa. c. aquā In cōcilio Vaue Vauetenſi.
tēſi ſtatutū fuit, ut atriū eccl̓iæ cū crucibꝰ circūeūdo aſꝑgit̃ & ꝓ aīa
bus ibidē q̄eſcētibꝰ oret p̄ſbyter, & q̄ uoluerit i uaſculis ſuis recipi⸗
at ex ipſa aqua & ꝑ māſiōes & agros & uineas & ſuꝑ pecora ſua atꝗ
ſuꝑ pabula coꝝ & ſuꝑ cibos & ſuꝑ potū ſuū cōſpargat: Aſꝑgit̃ etiā
ſupra ſepulchra defunctoꝝ. Aqua em̄ ex ritu eccl̓iæ & ope oꝑato
hꝫ efficatiā, ſic ex fide eccl̓iæ ꝑ modū ſuffragij dat̃ ꝓ aīabꝰ acſi dice
retur ſicut aqua extinguit ignem, ſic ardor ignis purgatorii rore di
uinę miſcd̓iæ extinguat̃ ꝓ aīaꝝ liberatiōe. Itē deuotio ē in ppl̓o dū
poſt miſſam ſacerdoti aquā aſꝑgēti occurrit deponēdo caputia, in⸗
clinādo capita extēdēdo manꝰ, ut aquā bn̄dictā recipiāt. Aſꝑgit̃ ſu⸗
ꝑ altare ꝓpter reuerētiā ſacramēti ibidē cōſecrādi. Itē tūc ſacerdos
intꝰ tabernaculū & altaria aſꝑgit dū dei miſcd̓iam petit. Itē ſuper

ſolenniter pœnitẽtes, epũs aquã bñdictã ſpargit. D. 5J. c. in capite &
ſacerdos intrãs domũ ad in unguẽdũ infirmũ ſiƚr aſpgit qa in orõ-
ne exorciſmi aquę dr̃, & ſi qd eſt q̃d incolumitati habitãtiũ inuidet
aut qeti aſpſione huiꝰ aquæ effugiat, ut ſalubritas p inuocationem
ſcti noĩs tui expedita ab oĩbus ſit ĩpugnationibꝰ defenſa. Et in dor-
Exemplum, mitorio religioſoꝝ legit̃, ꝙ dũ uir ſctũs Dñicus Romæ ad ſctãm Sa
binã pnoctaſſet orãdo ingreſſus dormitoriũ, uidit tres ꝟgines admi
rãdæ pulchritudinis, & media illaꝝ mirabili decore rutilabat, una
portauit ſitulã, alia porrigebat regine aſpgillũ, & frẽs ſingłos qeſcẽ
tes, in cellulis ſuis aſpgebat, & bñdixit, & S. Dñicus orans, q̃ eẽt illa
media, At illa, Ego ſum miſcdꝛiæ regina, quã oĩ ueſperi inuocatis p
Antipho. Salue regina, & iſtæ duæ ſunt Cecilia & Katharina. Præ-
Gregorius. terea ĩ cõſecratiõe eccłiæ fit aſpſio ꝓpter eccłiæ expiationẽ, refert
Greg. in dialogo, ꝙ cũ q̃dã eccłia Arrianoꝝ fidelibꝰ reddita, cõſe-
craret̃, uiſus ẽ porcꝰ exire eccłiam, & fuit ĩmũdꝰ ĩhabitator, ſic ergo
in oĩbus bñdictionibꝰ, cãdelaꝝ, ouoꝝ, carniũ, incẽſi, panis, noui pu-
tei, ſuper peregrinos, ſuper ſponſos & ſponſas &c̃. ĩhæc aqua aſper-
gitur, nec deſunt rationabiles cauſæ.

Aqua bñdicta ualet ad delẽdũ pctã uenialia. § X

¶Sciẽdũ ꝙ młta ſunt remedia cõtra uenialia, qbus ĩpedimẽta fer
uoris & grẽ auferũt̃, ſicut aqua bñdicta, epãlis bñdictio, tõſio pecto
ris, unctio extrema, panis bñdictꝰ, gñalis cõfeſſio, cõpaſſio alieni in
oratio dñica, ĩgreſſus, eccłiaꝫ, vñ in floreto Bernhardi dicitur.

Multis nanqꝫ modis dñs ueniale remittit,

Confiteor, tondo, reſpergor, conteror, oro,

Vngo, ieiuno, patior, conuertoꝛ, remitto.

B. Thomas, Oĩa em̃ iſta remittũt uenialia, inquãtũ inclinãt aĩam ad motũ pœni-
tẽtię q̃ eſt deteſtatio pctõꝝ explicite uel ĩplicite, ut dicit B. Tho. 3. p.
q̃. 87. ar. 3. Nec cauſant grãm, ſꝫ excitãt rõnem ad aliqd cõſiderãdũ
qđ excitat feruorẽ charitatis. Vlteriꝰ notãdũ ꝙ dñs cõtulit aquis
uim mũdatiuã dũ mũdũ purgauit, ĩ diluuio poſtea maiorẽ uirtutẽ
acceperũt aquę ſub lege qñ q̃ſdã irregłaritates aqua abſtulit, poſtea
data ẽ uirtꝰ curãdi corpales ĩfirmitates angelica ꝟtute mouẽti aquã
in piſcina ꝓbatica ultimo cõiũcta ei uirtute diuina ſpũales ęgritudi
nes ĩ baptiſmo aqua expellit ſcꝫ pctm̃ originale, & aqua bñdicta ꝟ-
Alexã. de Ha. tutẽ hꝫ delẽdi ueniale. Alex. de Hales in. 4. pt. q̃ſt. 8 ar. 3. Aqua bñ-
dicta ualet ad dimiſſionẽ pctõꝝ ueniliũ, nõ ĩſtituta ſit a dño deo ad
hoc, ut ſua ui fiat. Illud aũt ad qđ principałr ĩſtituta fuit, fuit ad co-
hibitionẽ ptãtis dęmonũ ubi aſpgeret̃, & hoc ex mõ ſuæ ſctificatõis
Præterea nihil in eccleſiæ obſeruantiis agit̃ fruſtra, ſed in benedicti
one aquæ fit mentio de remiſſione culpæ, ergo aliqua culpa delet̃
per aſperſionẽ aquæ benedictæ, non aũt culpa mortalis, ergo ueni-

alis,quia per uerbũ dei aqua rec̄pit ſpirituale̅ uim & aſperſio aquę
eſt cũ aliquo motu reuerẽtiæ in deũ & in res diuinas. Pet. de Palu. Pet.de Palud.
Aqua bñdicta facit ad remiſſione̅ uenialiũ,ꝑ modũ meriti, inquan-
tũ excitat mẽte̅ ad quãdã deuotione̅ q̃ eſt uirtual' cõtritio de uenia-
libꝰ. Et Vuilhelmo in rõnali. Aque quæ lauãdis corꝑibꝰ idonea, tã
tam diuinitꝰ uirtute̅ acciꝑe meruit,ꝙ ſicut corꝑa lauat a ſordibꝰ,ita Vuilhel.durã.
aĩas mũdat a peccatis. Et in ueteri lege,oĩa pene ꝑ aquã mũdaban
tur. de cõſe. ut ſupra. c. aquã, Si cinis uituli aſpſus,pplo ſignificabat
quãto magis aqua ſale aſpſa, diuinis præcibꝰ ſacrata,ppl'm ſanctifi
cat atq; mũdat,& ſi ſale aſperſa per Heliſeũ, ſterilitas aquæ ſanata Aqua luſtra-
eſt,quãto magis diuinis præcibꝰ ſacratus ſal ſterilitate̅ rerum aufert tionis.
hũanaꝝ,& coinquinatos purgat,& cætera bona multiplicat. Item,
Si aqua expiatiõis ꝑ miniſtros Moyſi tãtę efficatiæ fuit,quãto magis
aqua in Chr̃i noĩe ꝑ miſtros eccl'iæ cõſecrata. Et Nũe. 19. in aqua lu
ſtratiõis,qua debebãt immũdi aſpergi,ponebant̃ cineres uituli cõ-
buſti,nõ ꝙ cinis mũdabat a pctõ,quia impoſſibile eſt,ſanguine hir-
coꝝ aufferri peccata. ad Heb. 10. ſed dicit̃ mũdare ab irregularita-
tibꝰ,quo ad mũdatione̅ carnis,nõ aĩæ. Sãctꝰ Antho, p. 3. tit. 12. c. 10. S. Antoninus
Cinis uitulæ ſignificabat,ut nõ ex oꝑe oꝑato,ſed ex oꝑe operante. i. Cyprianus
ex fide & deuotione illud facientis. Cyprianꝰ. Homines ideo aqua
benedicta aſpergunt̃,quia ualet ad ſanctificationem.

Alij effectus aquæ benedictæ. § XI.

¶In toto orbe terraꝝ eccleſia iſtum ritũ in benedictiõe aquæ obſer-
uat,quę a ſpũ ſctõ gubernat̃,ſic ſortit̃ alique̅ effectũ, maxime cõtra
uenenoſã & contra corrũpente̅ dicit̃ in forma benedictiõis, ut quic
quid in domibus uel in locis fideliũ hæc unda reſperſerit,nõ illic re-
ſideat ſpũs peſtilens nõ aura corrumpẽs. Legit̃ ꝙ tpe Martæ erat Exemplum.
ſuꝑ Rodanũ in nemore draco ferociſſimus qui latens in flumine trãſ
eũtes ꝑimebat,& naues ſubmergebat,ad que̅ ſctã Marta a populis
rogata, accedẽs,aquã bñdictã ſuꝑ eũ iecit,qui ꝓtinus uictus, ut ouis
a ſancta Marta proprio cingulo alligat̃,& a populo perimit̃. Alius
effectus eſt ꝑparatio ad oratione̅: Dęmones em̃ (teſte Iſaac Abbate)
orantibus nobis maxime inſidiant̃,& ſic ante oratione̅ in ingreſſu
eccleſiæ recipiunt fideles aquã,ut propulſatis phantaſiaꝝ figmẽtis
anima quietior ſit ad oratione̅,ſic olim immũdus in templũ non in-
grediebat̃,niſi aqua expiationis aſperſus, & ſic profugato dæmo-
ne mens purificat̃,& a phantaſmatis uerſutijs homo defenditur, &
fit cordis diſperſi ad ſe reductio,& ſic in oratione dicit̃, deus inui-
ctæ uirtutis &c̄. ut ubicũq; fuerit aſperſa per inuocatione̅ ſancti no
minis tui p̄ſentia ſancti ſpũs nobis miſericordiã poſcentibus ubiq;
adeſſe dignetur,& ſic licet ſecundum philoſophum omnis aqua ſit
eiuſdem ſpeciei cum omni aqua, non tamen eiuſdem uirtutis.

¶Sicut ſanguis agni priſco pp̄lo ad repellendū exterminatorem
Exodi.xij. ponebaẗ,ſic aq̄ bn̄dicta daẗ pp̄lo chr̄iano ad repellēdū inimicū hūa
ni gn̄is,ad hoc aſſignatæ ſunt autoritates,& i exorciſmo diciẗ ut ſis
aqua exorcizata ad effugādā oēm ptātē inimici & ip̄m inimicū era
Hugo. dicare & explātare facias cū angelis ſuis apoſtaticis. Hugo de ſc̄tō
Vict. Per ſinglos dies dn̄icos aquā & ſal bn̄dicim⁹, ut cōtra ſp̄ūales
neqtias nos muniam⁹. Et potior ē aquę efficatia q̄ cithara Dauid. S3
.j.Regū.xvi. qn̄cūq; ſpūs dn̄i mal⁹, arripiebat Saul tollebat Dauid citharā & p̱
cutiebat manu ſua & refocillabaẗ Saul,& leni⁹ habebat, recedebat
em̄ ab eo ſpūs mal⁹, Glo. Dauid in cithara ſua malignū ſpm̄ cōpeſ
cuit,nō ꝙ tāta uis eēt i cithara, ſ3 in ſignū crucis Chr̄i q̄ de ligno &
chordarꝫ extēſione gerebaẗ,q̄ tūc dæmones effugabat, & in quātū
melodia citharæ deuotionē excitauit. De hac ꝟtute aquæ legiẗ.9.
Miraculū de lib.trip.hiſt.c.34.ꝙ defūcto Iohāne Apamię ciuitatis epo,Marcell⁹
aqua bn̄dicta ſc̄tiſſim⁹ ordinat⁹ eſt ep̄s,ubi dū eēt tēplū Iouis ualde p̄cipuū,qdam
cōduct⁹ ab ep̄o,ut tēplū deſtrueret,& ſub baſib⁹ colūnarꝫ fortia lig
na ſupra ponēs imiſit ignē q naturalr̄ accēdi nō poterat, Dęmon em̄
teterrim⁹ apparuit q flāmā uires ſuas ꝓhibebat opari,nūciatū ē pō
tifici,ille repēte ad ecclīa3 cōcurrēs,& aquā i uaſculo portari p̄cipiēs
aquā poſuit ſub altari,ip̄e ꝟo i pauimēto poſita frōte dn̄o ſupplica
bat,ne āpli⁹ tyrānidis dæmonis illā patereẗ hr̄e fiduciā, ſ3 ut ifirmi
tatē illi⁹ enudaret,ne magis ex hoc ifidelib⁹ exultatōis occaſio naſ
cereẗ,& cū h̄ dixiſſ3 fc̄tō ſigno crucis i aqua diaconū ſuū Egtiū fide
Templum Io & zelo munitū,iuſſit ſumere aquā ſub altari poſitā, & ueIociter cur
uis deſtruitur rere & aſp̱gere,ignēq; ſupponere q̄d cū fuiſſ3 factū,dęmō effugit nō
aqua bn̄dicta. ferēs aquæ ꝟtutē. & ligna repēte cōſumpta ſunt & tēplū uiolētia ru
inæ deſtructū ē. Son⁹ āt totā cōcutiēs ciuitatē,cūctos fecit ibi cōcur
rere,dū inimici dęmonis nouiſſent fugā ip̄i i diuinis laudib⁹ ora ſol
uebāt. Verꝫ ē ꝙ hui⁹ modi effect⁹ nō ſp̱ cōſequūẗ, nō ex aq̄ defectu
ſ3 aliūde,aut ex p̱te ſuſcipiētis,aut ex alia cā nob̄ occulta & deo cog
nita. Et nota ꝙ a feſto Pētecoſtes uſq; ad paſcha cātatur Antiphona
Aſp̱ges me,ſumpta ex Pſal.50. in ſignū ꝙ de⁹ p̱ aquā delet pc̄tā ue
Auguſtinus. nialia. Agu. Iſopū herbā nouim⁹ hūilē,ſ3 medicinalē,i miniſterium
mūdādi cordis ē ſūpta,ut dicūt medici Iſopū purgādis pulmonib⁹
aptū eē,ſ3 p̱ tp̄s paſchale cātaẗ Antipho. Vidi aquā,ex Ezechiele.47
c.ubi dr̄, Ecce aq̄ redūdātes a latere dextro. Finalr̄ hęc aq̄ ualet cōtra
tēpeſtates,cū iuocatiōe nois Ieſu,ualet ad agēdū deuoti⁹ diuīa my
ſteria,ad auferēdū ſterilitatē terrę,ad curādū q̄ſdā ifirmitates: In orō
ne dr̄ morboſq; pellēdos diuīę gr̄æ ſumat effectū. Itē aq̄ ſc̄ti Quiri
ni ualet cōtra ifirmitates,ergo p̱ locū a maiori,iſta aq̄ nō minoris au
toritatis erit apd̄ ꝟos chr̄ifideles. Vale lector,& hæc oīa boni cōſu
le,peregrināq; hęreticorꝫ doctrinā (puta Lutheranorꝫ) tāq̄ quādam
peſtem fuge. F I N I S.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
597

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN